

Хоміцька А. І.

студентка 2-го курсу факультету адвокатури Національного
університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ Ф. М. ПЛЕВАКО У РОЗВИТКУ АДВОКАТУРИ В ХІХ СТОЛІТТІ

Особистість адвоката Ф. Н. Плевако більше ніж неординарна. Яскравий інтелект та чудова ерудиція, гострота розуму, дотепність та красномовство — все це є візитною карткою видатного адвоката свого часу — Ф. Н. Плевако.

На підтвердження його ерудованості та широкого кругозору свідчить той факт, що у 1874 р. Федір Никифорович видав у своєму перекладі працю німецького професора Ф. Пухти «Курс римського цивільного права». За життя Ф. Н. Плевако здобув велику кількість різноманітних титулів, його називали: «батьком судової риторики», «рицарем правосуддя», «московським златоустом», «генієм судового красномовства», «великим оратором»,

«митрополитом адвокатури» тощо. Всі перелічені порівняння свідчать про те, що Ф. Н. Плевако був видатним адвокатом, високим професіоналом своєї справи.

Роль Ф. Н. Плевако у розвитку адвокатури кінця ХІХ — початку ХХ століття має вагоме значення. Його адвокатська діяльність припадає на процес суддівської реформи 1864 року, одним із досягнень якої стало виникнення інституту адвокатури.

Судова реформа 1864 року обумовила також виникнення принципу публічного і гласного розгляду судових справ, було запроваджено принцип змагальності сторін, у зв'язку з чим перед адвокатами постало завдання якісної підготовки промови на захист свого довірителя, і адвокат Ф. Н. Плевако віртуозно вправився із поставленим завданням. Він став засновником (батьком) судового красномовства, ораторського мистецтва у судовому процесі. Ф. Н. Плевако вдало проявляв вміння вести тонку мовну гру зі словом, що дозволяло захопити своєю промовою слухачів, образно аргументувати важливі аспекти у справі.

Ф. Н. Плевако реалізовував на практиці ідею захисту моральності закону, що полягала у відстоюванні принципів справедливості і моралі в судовій практиці. Так, у справі про стареньку жінку, яка вкрала чайник за 30 копійок, Плевако Ф. Н. звернувшись до присяжних зазначив: «Багато бід, багато випробувань довелося зазнати Росії за її більше ніж тисячолітнє існування. Печеніги терзали її, половці, татари, поляки... Все витерпіла, все подолала Росія, лише міцніла і росла від випробувань. Але тепер, тепер... Старенька вкрала старий чайник ціною в тридцять копійок. Цього Росія вже, звичайно, не витримає, від цього вона загине, безповоротно» (Плевако Ф. Н. Избранные речи / Издательство: Юрайт, 2010 г. — С. 414). Особливо примітно те, що у своїй промові Ф. М. Плевако звернув увагу на відсутність суспільної небезпеки у діянні старенької, що вкрала чайник.

Він здійснював високопрофесійний аналіз як національного, так і місцевого законодавства, піддавав ретельному аналізу кожний обвинувальний доказ, уважно готувався до опитування свідків тощо.

Особливість судової промови адвоката Плевако Ф. Н. полягала у його законичності, логічності, красномовстві, і акцентах на морально-етичні аспекти. Для нього морально орієнтований «дух» закону значно вище його

«букви». В одній із справ він зазначає, «що закон — це мінімум правди, над якою височіє інший ідеал, інший борг, виразний тільки моральному почуттю» (Плевако Ф. Н. Избранные речи / Издательство: Юрайт, 2010 г. — С. 590).

Роль і місце Ф. Н. Плевако у розвитку адвокатури проявляється також у ступені його впливу і авторитету серед молодого покоління майбутніх адвокатів. Так, Константинова Ю. В. підкреслює, що особливе становище Федора

Никифоровича серед його колег проявляється в специфіці його взає- мин з молодими адвокатами, що полягало не тільки в суворому контролі його помічників, а й у встановленні з ними духовного зв'язку. Оскільки Плевако відносив до числа головних проблем російського суспільства — падіння моральності, він намагався виховувати у своїх молодих колегах високі моральні якості. Ф. Н. Плевако сприяв також їх професійному росту формуючи високі моральні та професійні критерії адвоката, він сприяв підготовці цілої плеяди юристів початку XX століття (Константинова Ю. В. Общественно- политическая и профессиональная деятельность Ф. Н. Плевако в России конца XIX — начала XX вв.: автореф. дис.... канд. ист. наук, специальность: 07.00.02. — СПб., 2005. — С.12).

Плевако Ф. Н. своєю блискучою професійною і громадською діяльністю зробив вагомий внесок у розвиток авторитету інституту адвокатури. Він сприяв формуванню довіри до адвокатури, розвитку і підтриманню її гарної репутації.

Слід зазначити, що роль особистості Плевако Ф. Н. у розвитку адвокатури є надзвичайно великою і творчою. Його вклад у розвиток судового красномовства і кмітливості очевидний, але що саме головне, особистість Плевако Ф. Н., як видатного адвоката, сама по собі, є сильним мотиватором, прикладом для наслідування, на яку хочеться рівнятись і перейняти ті найкращі професійні риси, що характеризували Плевако Ф. Н., як блискучого майстра своєї справи. Він був і залишається взірцем високих моральних цінностей і ідеалів, якими повинен володіти високопрофесійний адвокат.

У підсумку хочеться додати, що Ф. Н. Плевако став легендою, яскравим прикладом для наслідування всіх тих, хто бажає здобути великих успіхів в адвокатській кар'єрі.